

Votaziun chantunala dal pievel dals 30 da november 2014

Lescha davart la refurma dal territori en il chantun Grischun (lescha generala davart la refurma dal territori)

Explicaziuns dal cussegl grond

Il 23 da settember 2012 han las votantas ed ils votants grischuns acceptà cleramain ina revisiun parziala da la constituziun chantunala cun 31788 (77 pertschient) cunter 9410 (23 pertschient) vuschs, per simplifitgar marcantamain il plaun d'amez en il chantun. Tras questa revisiun parziala èn vegnidas creadas 11 regiuns che substitueschan ils 39 circuls, las 14 corporaziuns regionalas ed ils 11 districts. Las regiuns ch'èn vegnidas creadas da nov stattan a disposiziun sco purtadras da las incumbensas tant per incumbensas communalas sco er per incumbensas chantunalas.

Tenor la basa da dretg costituziunal èsi da far sco proxim la legislaziun executiva necessaria, senza la quala las 11 regiuns decididas da las votantas e dals votants na pon betg cumenzar a lavurar.

Il cussegl grond ha tractà la legislaziun executiva durant la sessiun d'avrigl 2014. Tenor quella duain las regiuns vegnir concepidas sco plaun d'amez simpel, concis e pia proxim a las burgaisas ed als burgais tranter las vischnancas ed il chantun. La furma organisatorica futura observa il princip da l'equivalenza fiscala (tgi che paga, duai decider), uschia ch'i vegn rinforzada l'influenza da las vischnancas, per las qualas las regiuns surpiglian las incumbensas. Il sforz dad oz da laschar ademplir incumbensas communalas da l'organisaziun regionala, vegn eliminà. Nua che igl è raschunavel u necessari po il dretg chantunal prescriber da laschar ademplir ina incumbensa a las regiuns. Quai è previs cunzunt per ils secturs fatgs da scussion e da concurs, planisaziun regionala/planisaziun directiva, dretg da la protecziun d'uffants e da creschids (curatellas professionalas) sco er fatgs dal stadi civil. Autramain duai star liber a las vischnancas d'ademplir independentamain lur incumbensas u da las surdar a las regiuns. Quai rinforza l'autonomia communal che daventa pli ferma er en connex cun la refurma da vischnancas (tras fusiuns da vischnancas). La lescha generala, cunter la quala è vegni fatg il referendum, cuntegna l'attribuziun da las vischnancas a las 11 regiuns sco er lur concepziun organisatorica.

Il cussegl grond ha approvà la lescha generala davart la refurma dal territori cun 88 cunter 13 vuschs e cun 6 abstenziuns. Ils ulteriurs elements da la legislaziun executiva tar la refurma dal territori (revisiuns parzialas ed aboliziun resp. relasch da leschas) ha il cussegl grond acceptà mingamai senza cuntravusch. Il referendum cunter la lescha generala è reussi l'avust 2014 cun 1874 suttascripziuns valaivlas respectivamain cun 18 vischnancas sustegnentas. Perquai As suttamettain nus la lescha generala a la votaziun.

Stimadas conburgaisas e stimads conburgais

Nus As suttamettain il suandant project per la votaziun:

Lescha davart la refurma dal territori en il chantun Grischun (lescha generala davart la refurma dal territori)

Il svilup dal project da votaziun

1. Reordinaziun da las structuras territorialas

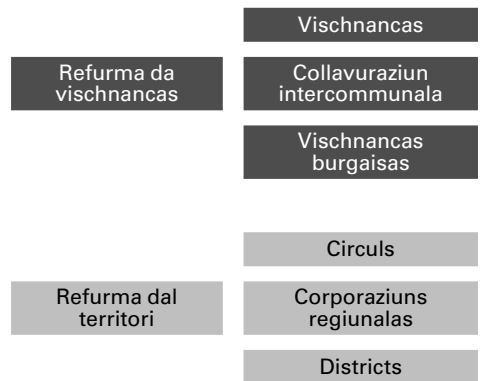
La reordinaziun da las structuras territorialas dal Grischun è dapi in tschert temp ina tractanda permanenta sin l'agenda politica dal chantun e da las vischnancas grischunas. Tant en la refurma da las vischnancas sco er en la refurma dal territori èn sa laschads pertschaiver progress substanzials ils ultims onns. Schebain che la reordinaziun da las structuras vegn fatga en etappas e cun differentas sveltezas, è la finamira strategica cuminaivla da la refurma quella da rinforzar la capacitad da prestaziun e l'indipendenza, pia l'autonomia, da las vischnancas.

2. Directivas dal cussegl grond

Dapi l'onn 2000 han fusiunà numerusas vischnancas en il chantun Grischun. Per consequenza è il cussegl grond s'occupà intensivamain da las structuras statalas en la sessiun da favrer 2011. Il parlament

è s'exprimì per ina simplificaziun fundamentala da las structuras. La nova orientaziun duaja vegnir realisada en duas parts: sin plaun communal cun agid d'ina refurma da las vischnancas, sin plaun regiunal cun agid d'ina refurma dal territori. Il cussegl grond è er s'exprimì per la strategia da realisaziun respectiva. Bottom up en la refurma da las vischnancas, top down en la refurma dal territori.

Il schema qua sutvart mussa tge instituziuns ch'èn pertutgadas da la refurma da las vischnancas resp. da la refurma dal territori:

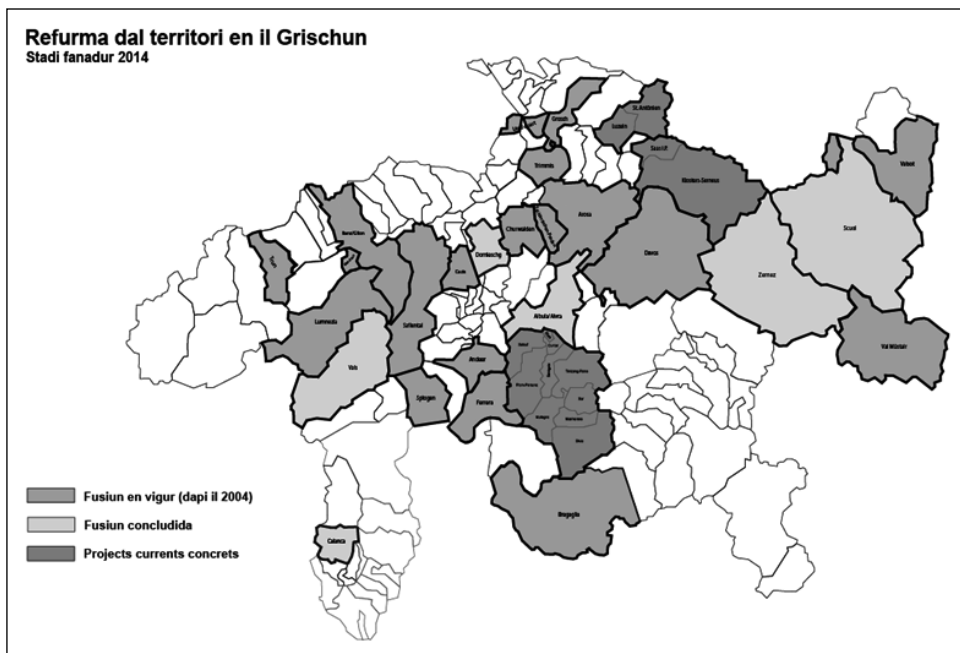

3. Refurma da vischnancas

Entant ch'ìl chantun Grischun aveva l'onn 1998 anc 212 vischnancas, sa reducescha il dumber da vischnancas per il 1. da schaner 2015 sin 125. En numerusas vischnancas dal chantun vegni discutà actualmain davart il tema «fusiun da vischnancas» ubain èn en curs projects da fusiun con-

crets. En quest connex n'èsi betg la finamira da reducir las vischnancas, mabain da furmar vischnancas pli fermas e pli autonomas. Quai è d'ina impurtanza centrala per in federalissem che funcziuna bain.

La grafica qua sutvart mussa il stadi actual dals projects da fusiun realisads, concludids u che vegnan sclerids:

4. Refurma dal territori: revisiun parziala da la constitu- ziun chantunala (concludida ils 23-9-2012)

La revisiun parziala da la constituziun chantunala ch'è vegnida acceptada da las votantas e dals votants grischuns cun 31 788 cunter 9410 vuschs, ha realisà ils puncts centrals da las intenziuns strategicas dal cussegl grond areguard il plaun d'amez (corporaziuns regionalas,

districts, circuls) ed ha fixà las regulaziuns las pli impurtantas da natira transitorica.

La revisiun parziala cuntregneva la resu-maziun territoriala da las 14 corporaziuns regionalas e dals 11 districts ad 11 regions.

Cun il cler consentiment da las votantas e dals votants grischuns dals 23 da settem-ber 2012 tar la revisiun parziala da la constituziun chantunala èn vegnidas creadas las 11 regions qua sutvart:

- Alvra
- Bernina
- Engiadina bassa / Val Müstair
- Landquart
- Malögia
- Moesa
- Plaun
- Plessur
- Partenz / Tavau
- Surselva
- Viamala

Las regiuns èn corporaziuns dal dretg public ed adempleschan las incumbensas che las vegnan delegadas dal chantun e da las vischnancas. In'elecziun dal pievel per il presidi da la regiun n'è – cuntrari als presidis da las corporaziuns regiunales actualas – betg previsa.

Las dretgiras regionalas furman da nov dretgiras chantunalas inferiuras, lur commembras e commembers vegnan elegids vinavant dal pievel.

Ils 39 circuls vegnan abolids sco corporaziuns dal dretg public, servan dentant vinavant sco secziun electorala per occupar il cussegl grond. Quai correspunda – s'enter la refusa da l'uschenumnada iniziativa da proporz – a la voluntad da las votantas e dals votants grischuns (votaziun dals 3 da mars 2013). Il termin d'aboliziun dals circuls è vegni fixà differentamain en las disposiziuns transitoricas: 4 circuls adempleschan, ultra da las incumbensas ch'il dretg chantunal als surdat, ulteriuras incumbensas per las vischnancas dal circul. Quests circuls existan 2 onns pli ditg ed han perquai stuì organisar elecziuns or-

dinarias il matg 2014. Entant che en tut ils auters circuls sa prolunghescha la perioda d'uffizi dals organs fin al termin d'aboliziun.

A. Il project da votaziun en detagl

Legislaziun executiva tar la refurma dal territori

La legislaziun executiva tar la refurma dal territori concretisescha la revisiun parziala da la constituziun chantunala ch'è gia vegnida concludida da las votantas e dals votants grischuns.

La **lescha generala** cuntegna l'attribuziun da las vischnancas a las 11 regiuns, lur concepziun organisatorica sco er numerusas adattaziuns formalas en consequenza da l'aboliziun dals circuls e da las corporaziuns regionalas. Cunter questa lescha èsi vegni fatg in referendum.

a) Divisiun da las regiuns

L'attribuziun da las vischnancas a las futuras 11 regiuns è vegnida fatga sin basa da la divisiun actuala dals districts. Nua ch'ina attribuziun n'era betg clera (Haldenstein a la regiun Plessur, Flem a la regiun Plaun e Mut a la regiun Viamala) èn las vischnancas vegnidas envidadas ad ina consultaziun dal pievel. La divisiun da las vischnancas en las 11 regiuns è pia per fitg gronda part incontestada.

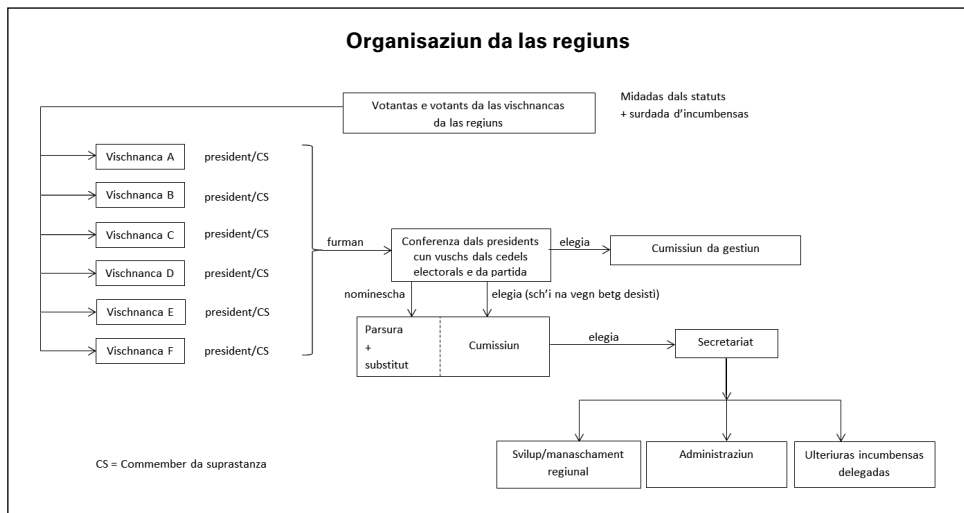
Regiun	Dumber da vischnancas 2015	Populaziun 2012		Surfatscha (ha)
		dumber	en %	
Alvra	15	8 132	4.19%	68 361
Bernina	2	4 690	2.42%	23 720
Engiadina Bassa/ Val Müstair	5	9 574	4.94%	119 678
Landquart	8	23 514	12.13%	17 464
Malögia	12	18 733	9.66%	97 341
Moesa	14	8 146	4.20%	49 610
Plaun	7	19 181	9.89%	20 376
Plessur	6	41 296	21.30%	28 528
Partenz/Tavau	13	26 236	13.53%	85 340
Surselva	18	21 335	11.00%	137 339
Viamala	25	13 083	6.75%	62 758
Total	125	193 920	100.00%	710 515

b) Concepziun organisatorica da las regions

La concepziun organisatorica da las regions resguarda las directivas ch'il cussegl grond ha fixà en la sessiun da favrer 2011 en il rom da la tractativa davart la refurma da vischnancas e dal territori. Las regions duain gidar ad ademplir las incumbensas surcommunalas, senza dentant cuntrafar a la refurma da vischnancas che progredescha pli e pli cun las fusiuns da vischnancas.

Il gremi da decisiun sco tal da la region è la conferenza da las presidentas e dals presidents che sa cumpona dals presidis da las vischnancas da la region. La conferenza da las presidentas e dals pre-

sidents è averta er per ulteriuras commembras e per ulteriurs commembers da la suprastanza communal, betg dentant per persunas che n'han betg in uffizi executiv en ina vischnanca. Per preparar las fatschentas furma la conferenza da las presidentas e dals presidents or da ses ravugl ina cumissiun regionala. Stringentamain prescrittas èn la totalità da las abitantas e dals abitants da la region che han il dretg da votar, la conferenza da las presidentas e dals presidents e la cumissiun da gestiun. D'ina cumissiun regionala poi vegnir desisti tut tenor las relaziuns en las regions. La lavur operativa vegn fatga dal secretariat. Er il secretariat pon las regions organisar tenor lur basegns.

c) Incumbensas regionalas

Da princip fixeschan las vischnancas tge incumbensas che ston vegnir ademplidas sin plaun regional. En singuls secturs po dentant er il dretg chantunal prescriver ch'incumbensas ston vegnir ademplidas sin plaun regional. Quai è il cas tar ils suandants champs d'incumbensa: fatgs

da scussiun e da concurs, planisaziun regionala/planisaziun directiva, protecziun d'uffants e da creschids (curatellas professiunalas), fatgs dal stadi civil.

Ils statuts da las regions ston prevair tge incumbensas communalas che pon vegnir ademplidas da la region. Nagina vi-

schnanca na duai suenter pudair vegnir sfurzada d'ina autra vischnanca da la regiun da surdar incumbensas. I sto restar resalvà a la libra decisiun d'ina vischnanca, sch'ella vul ademplir sezza ina incumbensa communal u en ina furma da la collavuraziun intercommunal, da la quala fa part er la regiun. Ultra da quai duai ina incumbensa, ch'è vegnida surdada a la regiun, puspè pudair vegnir surpigliada da la vischnanca sut tschertas cundiziuns. La surdada d'incumbensas vegn fatga tras cunvegnas da prestaziun (limitadas u visablas). Questa pussaivladad tegna quint dals svilups en il rom da la refurma da vischnancas.

d) Urari da la realisaziun

Er sch'il referendum sa drizza mo cunter ina part da la legislaziun executiva, sto la regenza tegnair quint da las dependenzas vicendaivlas dals relaschs tar l'entrada en vigur dal project. Sch'il referendum vegn acceptà, vegn la part principala da las disposiziuns probablmain ad entrar en vigur per l'onn 2016. Uschia pon ils circuls e las corporaziuns regiunalas sa schliar il pli baud per quest termin. En quest cas han las vischnancas da las regiuns temp fin la fin da l'onn 2015 da preparar l'abilitad d'agir da las regiuns. Tar quai tutga tranter auter er il relasch da statuts. Il chantun vegn a dar in sustegn professiunal correspondent. Sustegn survegnan er ils circuls, las corporaziuns regiunalas ed ils districts en connex cun las lavurs da liquidaziun.

B. Ils arguments dal comité da referendum

In cler na a la furia da centralisar

In comité da referendum independent e surregional ha fatg il referendum cunter la lescha davart la refurma dal territori en il chantun Grischun (lescha generala davart la refurma dal territori) ch'è vegnida deliberada dal cussegl grond ils 23 d'avrigl 2014. Quest referendum è vegnì lantschà da la PCD giuvna da la Surselva. Sper il referendum dal pievel è reussi, sut la direcziun da la vischnanca da Cunter en il Partenz, er il referendum da las vischnancas. Quai mussa la malcontentientscha da bleras vischnancas cun la refurma dal territori ch'è vegnida decidida. Fin ch'ina suprastanza communal prenda in conclus per sustegnair in referendum dovri bleras ed evidentas mancanzas en ina lescha.

Ignorà cumpletmain las objecziuns da la consultaziun

Passa dus terzs da las vischnancas consultadas e passa la mesadad da las corporaziuns regiunalas èn s'exprimidadas fitg criticamain envers la refurma dal territori a chaschun da la consultaziun. La regenza ed il cussegl grond han praticamain ignorà las objecziuns che las vischnancas e las regiuns han fatg en la consultaziun. Pertge vegn insumma anc fatga ina consultaziun, sche la regenza ed il cussegl grond na prendan tuttina betg serius las respostas da las vischnancas?

L'autonomia da las vischnancas e da las regiuns sto vegnir rinforzada e betg indeblida

En moda e maniera centralistica snega il chantun a las vischnancas la legitima-ziun politica da concepir las regiuns. Ord vista dal comité da referendum duain fermas vischnancas pudair fixar sezzas tge ch'è il meglier per ellas e na dovran betg structuras unitaras prescrittas dal chantun. Structuras unitaras ch'èn cementadas per decennis sin il plaun d'amez èn il recept sbaglià e la resposta faussa per las situaziuns da partenza differentas da las per part cumplettaimain differentas regiuns en il chantun Grischun. En bleras regiuns èn questas structuras vegnidas svilupadas vinavant permanenta-ment per s'adattar a las novas sfidas. La regen-za ed il cussegl grond vulan ussa sfurzar si a mintga regiun, independenta-ment da sia situaziun, in corset birocratic prescrit. Quai na signifitga betg auter che degra-dar las vischnancas e las regiuns a puras unitads administrativas dal chantun.

La solidaritad entaifer las regiuns è periclitada

Ina perdita da la solidaritad entaifer las vischnancas da las regiuns è programmada. La vista regiunala e l'identitad regiunala van a perder. Sche las vischnancas pli grondas n'èn betg pli prontas da schliar tshertas incumbensas sin plaun regional, restan las vischnancas pli pitschnas e mes-aunas enavos. Sin lur donn e cust vegn indebli il plaun d'amez. Uschia n'han questas vischnancas nagina alternativa regiunala per dumagnar lur incumbensas. Quai chaschuna fusiuns sfurzadas che vegnan ordinadas da surengiu senza alternativa per las votantas ed ils votants, cuntrari a las affirmaziuns da la regenza che las fusiuns stoppian vegnir da la populaziun.

La lescha è destructiva, nundemocratica e birocratica

La legislaziun executiva tar la refurma dal territori destruescha senza motivs structuras ch'èn sa svilupadas sur decennis e che funcziunan bain. Senza prender resguard da perditas ston tut las regiuns ir enavos e cumenzar da nov. Quai ch'è vegnì cuntanschì en ina lavur d'onns ed onns e ch'è sa cumprovà, vegn destrui. Ils servetschs regionals ch'existan gia vegnan mess en dumonda. Uschia ston tut las incumbensas ch'èn gia vegnidas surdadas en tut las regiuns vegnir negoziadas da nov cun cunvegnas da prestaziun tranter tut las vischnancas.

Plinavant sforza la lescha las vischnancas d'occupar ils organs regionals esclusiva-ment cun presidentas communalas u cun presidents communal resp. cun com-membras u commembers da la supra-stanza communal ed impedescha pia ina cumposiziun democratica ed autonoma. Ina dat pli nagina pussaivladad d'eleger ina pussanza legislativa. Ord vista da la democrazia è quai pli che problematic. La lescha qua avant maun impedescha soluziuns simplas e sin mesira per l'avegnir. La realisaziun dal project vegn sfur-zadamain a chaschunar proceduras cum-plitgadas, custs supplementars, structu-ras parallelas e pia ina birocrazia nun-necessaria.

In cler signal

La refurma dal territori qua avant maun vegn ad indeblir las regiuns e pia er las vischnancas. La pussanza vegn spustada cleramain davent da la periferia resp. da las regiuns via sin il chantun. La media-ziun che las regiuns adempleschan tranter il chantun e las vischnancas vegn eli-minada. Empè da fermas vischnancas ed in ferm chantun resultan la finala in ferm

chantun e debilas vischnancas ch'èn mo pli posts executivs dal chantun. Il referendum duai esser in cler signal cunter adina dapli prescripziuns da surengiu e per in rinforz da l'autonomia da las vischnancas e da las regiuns. Las vischnancas duain pudair fixar sezzas co ch'ellas vulan schliar las incumbensas e duain dastgar concepir las regiuns tenor lur basegns.

Il comité da referendum e la vischnanca da Cunter en il Partenz, substitutivamain sco vischnanca directiva dal referendum da las vischnancas

www.nein-zur-zentralisierungswut.ch

C. Ils arguments dal cussegl grond

La refurma dal territori rinforza las vischnancas

La refurma dal territori qua avant maun rinforza nossas vischnancas. Da nov na pon las vischnancas betg pli vegnir sfurzadas d'ademplir incumbensas sin plaun regional, là nua che quai n'è betg prescrit dal dretg surordinà u là nua che la vischnanca n'è betg obligada d'ademplir incumbensas. Da nov po ina vischnanca puspè prender enavos ina incumbensa ch'ella aveva surdà ina giada a la regiun. Quests princips rinforzan l'autonomia da nossas vischnancas. En il futur pon las regiuns e las vischnancas reglar lur relaziun tras cunvegns da prestaziun. Quai crescha trasparenza e dat la segirezza necessaria per ademplir las incumbensas, ma er per impunder ils meds finansials che las vischnancas ston pagar a las regiuns. Tut quai n'ha nagut da far cun ina reducziun da la solidaritad tranter las vischnancas, mabain plitost cun ina constituziunalitad e legalitad consequenta sco er cun in resguard da l'autonomia com-

munala, la quala vala bler en il chantun Grischun gia dapi adina e la quala vegn rinforzada cun la refurma dal territori.

Ina soluziun concisa ed effizienta

La lescha qua avant maun procura per 11 regiuns concisas, effizientas, che tiran svelt decisiuns e ch'èn ablas d'agir. Questas regiuns servan ad ademplir las incumbensas administrativas e giuridicas da las vischnancas e dal chantun. I sa tracta d'in plaun executiv senza suveranità fiscal e cun ina cumpetenzza legislativa restrenschida. La libertad d'organisaziun ch'il comité da referendum pretenda per las regiuns sco er il sforz da surpigliar incumbensas regionalas cuntrafashesan cleramain a la finamira dal project, da rinforzar las vischnancas, e provocassan ina organisaziun scuflada si.

A las futuras regiuns na vegni betg prescrit tut. Cun tschertas prescripziuns organisatoricas duain dentant per l'ina vegnir resguardads ils interess da las vischnancas pli fitg che enfin ussa, integrond las represchentantas ed ils represchentants da las vischnancas en ils organs da la regiun. Per l'autra duain vegnir rinforzadas la responsabladad e la capacitad da las vischnancas. La libertad d'agir existenta per concepir la regiun duai permetter ulteriusas simplificaziuns, ma betg scuflar si l'organisaziun da las regiuns. La libertad d'organisaziun cumplessiva dad oz che ha manà en l'Engiadin'ota ed en la Surselva schizunt a parlaments, è stada raschunai-vla per las corporaziuns regionalas cun lur dretgs e duairs cumplessivs, era però er contestada. La gronda part da las corporaziuns regionalas ha tschernì in model che sumeglia a la nova concepziun. Tant pli na sa lascha betg giustifitgar ina libertad d'organisaziun talmain vasta per las regiuns che vegnan concepidas da nov.

S'occupads da la critica en las consultaziuns

Tant la regenza sco er il cussegl grond èn s'occupads detagliadamain da la critica che las vischnancas han exprimì en il rom da la procedura da consultaziun ed han fatg differentas adattaziuns, senza dentant divergiar dal concept da basa. La discussiun seriusa para da vegnir onurada, sch'ins pensa che da 146 vischnancas han mo 18 vischnancas sustegnì il referendum e che mo la mesadad da questas 18 vischnancas èn sa participadas quella giada a la consultaziun.

La populaziun gida a purtar la simplificaziun da las structuradas

Il chantun Grischun è surstructurà. Per las circa 194000 abitantas ed abitants vegnan duvradas actualmain (2014) 146 vischnancas, 92 vischnancas burgaisas, 39 circuls, 14 corporaziuns regionalas, 11 districts, circa 400 colliaziuns da vischnancas ed 1 chantun che gidan ad ademplir las incumbensas statalas da las vischnancas e dal chantun. Las votantas ed ils votants grischuns han chapì quest fatg, acceptond ils 23 da settember 2012 cleramain la creaziun dad 11 regions. Ultra da la refurma dal territori mettan las numerusas votaziuns davart las fusiuns da vischnancas che han gi success en evidenza la voluntad da refurma da la populaziun grischuna. Passa 30 projects da fusiun dapi l'onn 2000 mussan che las votantas ed ils votants communalns èn pronts d'adattar las structuradas da lur vischnancas a las cundiziuns che sa midan ed a las sfidas futuras. Las experientschas ch'èn vegnidadas fatgas

fin ussa en las vischnancas fusiunadas èn ultra da quai per gronda part positivadas.

Nagina centralisaziun – il cuntrari

Tant la refurma da vischnancas – sco er la refurma dal territori ch'è qua en il focus – servan la finala a rinforzar la capacidad e l'indipendenza da las vischnancas. Quai na chaschuna betg ina centralisaziun u schizunt ina chantunalisaziun, mabain dapli autonomia e dapli federalissem.

Il chantun Grischun prenda serius l'autonomia communalna ed il federalissem. Per quai gea a fermas vischnancas, in fatg che vegner a rinforzar il chantun en sia totalidad.

D. Proposta

Il cussegl grond ha tractà la legislaziun executiva tar la refurma dal territori en la sessiun d'avrigl 2014. El ha acceptà ils 23 d'avrigl 2014 la lescha davart la refurma dal territori en il chantun Grischun (lescha generala davart la refurma dal territori) cun 88 cunter 13 vuschs e cun 6 abstenziuns. Nus As proponin, stimadas conburgaisas e stimadas conburgais, d'acceptar quest project.

En num dal cussegl grond

Il president:

Hans Peter Michel

Il chancelier:

Claudio Riesen

Project da votaziun

Lescha davart la refurma dal territori en il chantun Grischun (lescha generala davart la refurma dal territori)

dals 23 d'avrigl 2014

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin ils art. 31 al. 1, 68 al. 2 sco er 71 al. 2 da la constituziun chantunala, suenter avair gi' invista da la missiva da la regenza dals 14 da schaner 2014,

concluda:

Art. 1

Questa lescha regla l'adattaziun da relaschs chantunals per pudair realisar la refurma dal territori. Object ed intent

Art. 2

La lescha davart la divisiun dal chantun en regiuns (DG 110.200) vegn relaschada en la versiun tenor l'aggiunta I. Revisiun totala da la lescha da divisiun

Art. 3

La lescha da vischnancas (DG 175.050) vegn revedida parzialmain en la versiun tenor l'aggiunta II. Revisiun parziala da la lescha da vischnancas

Art. 4

Las leschas qua sutvart vegnan midadas sco suonda: Ulteriuras midadas da leschas

1. Lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun (DG 150.100)

Art. 1 al. 1 lit. a e c

¹ La lescha regla:

- a) las elecziuns e las votaziuns en chaussas chantunalas e regionalas sco er las elecziuns da las dretgiras districtualas;
- c) il diever dal dretg d'iniziativa en chaussas regionalas e communalas.

Art. 2 al. 1 e 3

¹ Elecziuns chantunalas èn las elecziuns da la regenza e dal cussegl dals chantuns; elecziuns regionalas èn las elecziuns da las commembras respectivamain dals commembers dal cussegl grond en ils circuls electorals tenor la lescha davart il cussegl grond.

³ aboli

Art. 8

¹ Las elecziuns e las votaziuns federalas e chantunalas sco er las elecziuns da las dretgiras districtualas han lieu en las vischnancas, e quai il medem di ed a l'urna.

² Las elecziuns e las votaziuns en chaussas regionalas han lieu il medem di en las vischnancas.

Art. 9 al. 1

¹ La suprastanza communal installescha in biro electoral d'almain duas commembras respectivamain dus commembers e nominescha la presidenta respectivamain il president e l'actuara respectivamain l'actuar da quest biro electoral. Ella po er funcziunar senza sco biro electoral.

Art. 10 al. 2

² Tgi che refusescha senza motiv impurtant d'acceptar e d'ademplir l'uffizi, po vegnir chastà da la suprastanza communal cun ina multa da 50 fin 400 francs.

Art. 15 al. 1 lit. a fin d

¹ Las elecziuns e las votaziuns vegnan ordinadas:

- a) da la regenza:
 - per las elecziuns da la regenza e dal cussegl dals chantuns inclusiv las elecziuns substitutivas, per las elecziuns da la dretgira districtuala e per las elecziuns dal cussegl grond sco er per las votaziuns en chaussas chantunalas;
- b) da la cumissiun administrativa:
 - per las elecziuns substitutivas en il district;

- c) da la cumissiun regiunala:
per las votaziuns en chaussas regiunalas;
- d) aboli

Art. 16 lit. a e d

Las elecziuns da renovaziun han lieu ils suandants termins:

- a) las elecziuns da la regenza e dal cussegl grond il medem mument per regla il matg u il zercladur, e quai per la perioda d'uffizi da la regenza che cumenza il 1. da schaner da l'onn vegnint e dal cussegl grond che cumenza l'emprim di da la sessiun d'avust;
- d) aboli

Art. 20 lit. b, c e d

Ils documents d'elecziun e da votaziun vegnan preparads e tramess ad ura a las vischnancas:

- b) da l'uffizi districtual tar elecziuns da la dretgira districtuala;
- c) da la cumissiun regiunala tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond sco er tar votaziuns en chaussas regiunalas.
- d) aboli

Art. 21 lit. c e d

Ils documents d'elecziun e da votaziun cumpiglian:

- c) ils cedels electorals tar las elecziuns da la dretgira districtuala e tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond, ils cedels da votar, ils projects da votaziun e las explicaziuns da la cumissiun administrativa respectivamain da la cumissiun regiunala tar votaziuns en chaussas regiunalas.
- d) aboli

Art. 25 marginala

1. en chaussas federalas, chantunalas e districtualas

Art. 26

¹ Uschenavant che la votaziun a l'urna è prevista, sa drizza la votaziun tenor l'artitgel 25.

2. en chaussas regiunalas

² Cas cuntrari ha la votaziun lieu en las vischnancas.

Art. 36 al. 1 lit. b, c e d ed al. 3 e 4

¹ Il biro electoral communitescha immediatamain ils resultats da la vischnanca:

- b) tar las elecziuns da la dretgira districtuala a l'uffizi districtual;
- c) tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond e tar votaziuns en chaussas regionalas a la cumissiun regionala.
- d) aboli

³ Las cumissiuns regionalas communitgeschan immediatamain per telefon ils resultats da las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond a la chanzlia chantunala il di d'elecziun ed il di sunter er anc en scrit.

⁴ Ils uffizis districtuals communitgeschan ils resultats da las elecziuns da la dretgira districtuala en scrit a la chanzlia chantunala il di sunter las elecziuns.

Art. 37 al. 2

² Tar elecziuns en il district è quai chaussa da l'uffizi districtual, tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond e tar votaziuns en chaussas regionalas da la cumissiun regionala.

Art. 41 al. 1 lit. c e d

¹ Sche pliras personas han survegnì il medem dumber da vuschs, decida la sort davart l'elecziun u davart la successiun d'occupar in post. La sort vegn tratga:

- c) da la cumissiun regionala tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond.
- d) aboli

Art. 42

Ils resultats totals provisoricis da las votaziuns e da las elecziuns chantunalas vegnan publitgads immediatamain tras la chanzlia chantunala, quels da las elecziuns sin plaun districtual tras l'uffizi districtual e quels da l'elecziun da las commembras e dals commembers dal cussegl grond sco er da votaziuns en chaussas regionalas tras la cumissiun regionala.

Art. 43 al. 2 e 3

² Dal rest ordinescha tar elecziuns e tar votaziuns chantunalas la regenza, tar elecziuns sin plaun districtual la cumissiun administrativa sco er tar las elecziuns da las commembras e dals commembers dal cussegl grond e tar votaziuns en chaussas regionalas la cumissiun regionala ina verificaziun dal scrutini, sch'igl existan indizis concrets per irregularitads.

³ La verificaziun dal scrutini po succeder en in lieu central, tar elecziuns e tar votaziuns chantunalas tras la chanzlia chantunala, tar elecziuns e tar votaziuns sin plaun districtual tras l'uffizi districtual e tar elecziuns e votaziuns regionalas tras la cumissiun regionala u – sin dumonda da quests posts – en las vischnancas.

Art. 44 al. 2

² Tar elecziuns sin plaun districtual respectivamain tar elecziuns e tar votaziuns sin plaun regiunal succeda la publicaziun tras l'uffizi districtual respectivamain tras la cumissiun regiunala, e quai mintgamai en l'organ da publicaziun respectiv.

Art. 46 al. 1

¹ La persuna che na refusescha betg in'elecziun entaifer otg dis sunter la publicaziun uffiziala dal resultat cun ina communicaziun en scrit a la regenza respectivamain a la cumissiun administrativa u a la cumissiun regiunala, ha acceptà l'elecziun.

**2. INIZIATIVA EN CHAUSSAS REGIONALAS
E COMMUNALAS**

Art. 73

Las regiuns e las vischnancas garanteschon il dretg d'iniziativa a norma da las sequentas disposiziuns. Ellas pon extender quest dretg, spezialmain cun reducir il dumber da sutscriziuns necessari e cun permetter l'iniziativa en furma dal sboz elavurà.

Art. 74

Las disposiziuns davart il dretg d'iniziativa en las vischnancas valan conform al senn per las regiuns.

Iniziativa
en chaussas
regiunalas

Art. 102 al. 1

¹ Cunter decisiuns da la regenza, dal cussegl grond e da la cumissiun competenta dal cussegl grond sco er da las autoritads dals districts, da las regiuns e da las vischnancas po vegnir recurri tar la dretgira administrativa pervia da violaziun da dretgs politics.

Art. 105

¹ Las regiuns reglan la procedura per elecziuns e per votaziuns en chaussas regiunalas, uschenavant che questa lescha e la regenza na disponan nagut.

2. regiuns

² aboli

Art. 106

Las vischnancas relaschan las disposiziuns complementaras necessarias per lur territori davart la procedura per elecziuns e per votaziuns en chaussas chantunalas ed en chaussas regiunalas.

Art. 107

aboli

2. Lescha davart la responsabladad dal stadi (DG 170.050)

Art. 1 al. 1 lit. a

¹ A questa lescha èn sutta mess:

- a) il chantun, ils districts, las regiuns e las vischnancas sco er las ulteriuras corporaziuns da dretg public e lur instituts autonoms (instituziuns publicas);

3. Lescha davart il cussegl grond (DG 170.100)

Art. 1

¹ Per reparter ils mandats dal cussegl grond sin ils circuls electorals è decisiv il dumber da la populaziun svizra dals circuls electorals sin basa da la statistica federala da l'effectiv annual da la populaziun che vegn mintgamaì publicgada l'onn avant las elecziuns.

² L'attribuziun da las vischnancas als circuls electorals è reglada en l'aggiunta.

³ A tge circul electoral che vischnancas che fusiuneschan appartegnan, sto vegnir reglà en la cunvegna da fusiun. Sch'igl ha motivs relevants che s'opponan a questa regulaziun u sche las vischnancas na chattan betg in'enclegientscha, decida la regenza definitivamain. Sche dapli ch'ina regiun è pertutgada, ston questas regiuns vegnir consultadas l'emprim.

Art. 2

Ils 120 mandats dal cussegl grond vegnan repartids sin ils circuls electorals tenor la suandanta procedura:

- a) Repartiziun anticipada:
 1. Il dumber da la populaziun svizra dal chantun vegn dividi tras 120. La proxima cifra entira pli auta sur il resultat furma l'emprima cifra da repartiziun. Mintga circul electoral che dispona d'in dumber pli pitschen che questa cifra survegn in mandat; quest circul na vegn betg pli tratg en consideraziun per l'ulteriura repartiziun.
 2. Il dumber da la populaziun svizra dals circuls electorals restants vegn dividi tras il dumber dals mandats che n'èn betg anc vengnids repartids. La proxima cifra entira pli auta sur il resultat furma la segunda cifra da repartiziun. Mintga circul electoral che dispona d'in dumber pli pitschen che questa cifra survegn in

mandat; quest circul na vegn betg pli tratg en consideraziun per l'ulteriura repartiziun.

3. Questa procedura vegn repetida fin ch'ils circuls electorals restants cuntanschan l'ultima cifra da repartiziun.

b) Repartiziun principala:

Mintga circul electoral restant survegn tants mandats sco quai che l'ultima cifra da repartiziun è cuntegnida en ses dumber da la populaziun.

c) Repartiziun restanta:

Ils mandats restants vegnan repartids sin ils circuls electorals cun las cifras restantas las pli grondas. Sche plirs circuls electorals cuntanschan la medema cifra restanta, vegnan els eliminads tenor la succesiun dals rests ils pli pitschens che resultan suenter la divisiun da lur dumber da la populaziun tras l'emprima cifra da repartiziun. Sche er quests rests en eguals, decida la sort.

Art. 3

Avant las elecziuns publitgescha la regenza mintgamai en il feagl uffizial dal chantun Grischun il dumber da las commembras e dals commembers dal cussegl grond che ston vegnir elegids en mintga circul electoral.

Art. 4

Mintga circul electoral elegia tantas suppleantas e tants suppleants sco quai ch'el ha d'eleger commembras e commembers dal cussegl grond, sin il pli dentant diesch.

Agiunta

(art. 1 al. 2)

Las vischnancas èn attribuidas als circuls electorals sco suonda:

Circul electoral	Vischnancas
Alvaschagn	Alvaschagn, Casti, Mon, Mut, Stierva, Vaz
Avras	Avras
Belfort	Alvagni, Brinzauls, Lantsch, Schmitten, Surava
Bravuogn	Bravuogn, Filisur
Bregaglia	Bregaglia
Brusio	Brusio
Calanca	Arvigo, Braggio, Buseno, Castaneda, Cauco, Rossa, Sta. Maria i.C., Selma
Cuira	Cuira
Churwalden	Churwalden, Tschierschen-Praden
Tavau	Tavau

Mustér	Breil, Medel (Lucmagn), Mustér, Sumvitg, Trun, Tujetsch
Tumleastga	Almen, Farschno, Giuvaulta, Pasqual, Pratval, Roten, Scharàns, Seglias, Tumeagl
Tschintg Vitgs	Haldenstein, Landquart, Trimmis, Vaz sut, Zizers
Foppa	Falera, Glion, Laax, Mundaun, Sagogn, Schluein
Jenaz	Fideris, Furna, Jenaz
Claustra	Claustra-Serneus
Küblis	Cunter en il Partenz, Küblis, Saas
Lumnezia	Lumnezia, S. Martin, Val S. Pieder
Luzein	Luzein, St. Antönien
Maiavilla	Fläsch, Jenins, Maiavilla, Malans
Mesauc	Lostallo, Mesauc, Soazza
Engiadin'ota	Bever, La Punt-Chamues-ch, Madulain, Puntraschigna, Samedan, San Murezzan, S-chanf, Schlarigna, Segl, Silvaplauna, Zuoz
Puschlav	Puschlav
Ramosch	Samignun, Valsot
Razén	Domat, Panaduz, Razén
Valragn	Nufenen, Spleia, Sufers, Valragn
Roveredo	Cama, Grono, Leggia, Roveredo, San Vittore, Verdabbio
Rueun	Andiast, Sursaissa, Vuorz
Stussavgia	Val Stussavgia
Schons	Andeer, Casti-Vargistagn, Donat, Farera, Lon, Maton, Runtgaglia, Ziràn-Reschen
Scanvetg	Arosa, Maladers
Schiers	Grüsch, Schiers
Seewis	Seewis
Suot Tasna	Ftan, Scuol, Sent
Sur Tasna	Ardez, Guarda, Lavin, Susch, Tarasp, Zernez
Surses	Beiva, Cunter, Mulegns, Murmarera, Riompersonz, Salouf, Savognin, Sour, Tinizong-Rona
Tusaun	Cazas, Flearda, Masagn, Tschappina, Tusaun, Urmagn
Trin	Favugn, Flem, Trin, Tumein
Val Müstair	Val Müstair

4. Lescha davart l'organisaziun da la regenza e da l'administraziun (DG 170.300)

Art. 3

L'uffizi d'ina commembra u d'in commember da la regenza è incompatibel cun uffizis communal e districtual sco er cun uffizis en regiuns. Dal rest valan las disposiziuns d'incompatibilitad tenor l'artitgel 22 da la constituziun chantunala.

5. Lescha chantunala davart la protecziun da datas (DG 171.100)

Art. 1 al. 2 lit. a e b ed al. 3

² Sco autoritads en il senn da questa lescha valan:

- a) autoritads ed uffizis dal chantun, dals districts, da las regiuns e da las vischnancas;
- b) instituts, fundaziuns e corporaziuns da dretg public dal chantun, dals districts, da las regiuns e da las vischnancas;

³ aboli

Art. 6 al. 3

³ Decisiuns dals departaments, da las autoritads communalas, districtualas e regiunalas, da las colliaziuns da vischnancas sco er dals instituts autonom e da las corporaziuns autonomas da dretg public pon vegnir contestadas cun recurs tar la dretgira administrativa.

6. Lescha introductiva tar il cudesch civil svizzer (DG 210.100)

Art. 20 al. 1 e 2

¹ Ils circuls da stadi civil cumpiglian il territori d'ina u da pliras regiuns u da parts da quellas e vegnan determinads definitivamain da la regenza en il rom dal dretg federal e suenter avair consultà las regiuns pertutgadas.

² La regenza designescha definitivamain la sedia ed il num dals uffizis da stadi civil suenter avair consultà las regiuns pertutgadas.

Art. 20a al. 1 e 2

¹ La cumissiun regiunala respectivamain la conferenza dals presidents numna – suenter l'approvaziun precedentia tras l'autorità chantunala da surveglianza – il dumber necessari da funcziunaris da stadi civil, designescha il schef da l'uffizi e regla la substituziun.

² Sch'in circul da stadi civil cumpiglia il territori da pliras regiuns, sa cunvegnan quellas davart l'organ electoral e davart la procedura electorala.

Art. 38 al. 1

¹ Igl existan las suandantas autoritads da protecziun da l'uffant e da creschids:

- a) Engiadina/vals dal sid (regiuns Bernina, Engiadina bassa/Val Müstair e Malögia);
- b) Grischun central/Moesa (regiuns Alvra, Moesa e Viamala);
- c) Grischun dal nord (regiuns Landquart, Plessur e Plaun);
- d) Partenz/Tavau (regiun Partenz/Tavau);
- e) Surselva (regiun Surselva).

Art. 51 al. 1 lit. b

¹ L'autorisaziun d'ordinar ina collocaziun per motivs d'assistenza ha:

- b) mintga medi uffizial;

7. Lescha introductiva tar il dretg d'obligaziuns svizzer (DG 210.200)

Art. 6 al. 1

¹ L'ingiant public sto vegnir manà da la presidenta u dal president da la regiun ubain d'ina emploiada u d'in emploià da la regiun ch'è vegni designà dad ella u dad el.

Art. 6b al. 3

³ En cas d'in ingiant d'in bain immobigliar è la regiun cumpetenta per communitgar l'agiudicaziun a l'administratura u a l'administratur dal register fursil (art. 235 al. 2).

Art. 6c al. 3

³ Il protocol da l'ingiant sto vegnir sutscrit da la manadra u dal manader da l'ingiant e da la protocollista u dal protocollist e vegnir deponi tar la regiun.

Art. 7 cifras 2 e 3

L'autoridad cumpetenta per il plant sin l'execuziun d'ina grevezza ch'è en l'interess public en cas d'ina donaziun suenter la mort da la donatura u dal donatur (art. 246 al. 2) è:

2. la cumissiun regiunala respectivamain la conferenza da las presidentas e dals presidents, sche la grevezza è en l'interess public da la regiun;

3. la regenza, sche la grevezza è en l'interess public da pliras vischnancas, da pliras regiuns u dal chantun.

8. Lescha introductiva tar il cudesch da procedura penala svizzer (DG 350.100)

Art. 34 al. 1 lit. a

¹ Sco expertas ed experts uffizials u nominads permanentamain en il senn dal cudesch da procedura penala valan en spezial:

- a) las medias uffizialas ed ils medis uffizials;

9. Lescha davart la giurisdicziun administrativa (DG 370.100)

Art. 2

Per la procedura administrativa davant autoritads regiunalas e communalas vegnan applitgads ils princips generals da procedura sco er las disposiziuns davart l'interpretaziun, davart la rectificaziun, davart la revisiun sco er davart l'execuziun.

Autoritads
regiunalas e
communalas

Art. 59 lit. b

Cun il recurs pon vegnir fatgas valair:

- b) violaziuns da l'autonomia da las vischnancas, da las regiuns e d'altres corporaziuns da dretg public sco er da las baselgias chantunalas.

10. Lescha davart il sustegn dal perfecziunament da giuvenils e da creschids en il chantun Grischun (DG 433.100)

Art. 2

Contribuziuns vegnan pajadas a vischnancas, a corporaziuns da vischnancas u a regiuns ed ad organisaziuns d'utilitad publica e culturalas, sco sco las da puras e d'economia da chasa ed universitads popularas, sch'ils purtaders n'obtegnan nagin gudogn e sch'els èn dependents da contribuziuns. Per curs da perfecziunament dals giuvenils che han terminà la scola na duain vegnir incassads nagins u mo modests custs da curs u taxas.

11. Lescha davart las contribuziuns da scolaziun (DG 450.200)

Art. 18 al. 1

¹ Il post spezialisà e las autoritads dal chantun, dals districts, da las regiuns e da las vischnancas che elavuran datas tenor l'alineia 2 transferechan datas ch'èn impurtantas per realisar questa lescha.

12. Lescha da linguas dal chantun Grischun (DG 492.100)

Art. 1 al. 2

² Cun ademplir lur incumbensas tegnan il chantun, las regiuns, las vischnancas, las corporaziuns da vischnancas, ils districts sco er autras corporaziuns da dretg public quint da la cumposiziun linguistica usitada dals territoris e prendan resguard da la communitad linguistica tradiziunala.

Art. 2 lit. c

Questa lescha regla:

- c) l'attribuziun da las vischnancas e da las regiuns als territoris linguistics sco er la collavuraziun dal chantun cun las vischnancas, cun las regiuns, cun las corporaziuns da vischnancas e cun ils districts sco er cun autras corporaziuns da dretg public tar la determinaziun da lur linguas uffizialas e da lur linguas da scola.

Art. 3 al. 3

³ Las autoritads chantunalas respundan en la lingua uffiziala, en la quala ellas vegnan dumandadas. En il contact cun vischnancas, cun regiuns e cun corporaziuns da vischnancas dovran ellas las linguas uffizialas da talas. En proceduras da recurs sa drizza la lingua da procedura tenor la lingua uffiziala che vegn duvrada en la decisiun contestada.

Art. 21

Sin dumonda d'ina vischnanca u d'ina regiun po la regenza – sa basond sin in concept – permetter da manar ina scola populara bilingua. Il chantun po pajar contribuziuns a questas scolas.

Art. 23 al. 2

² Las regiuns e las corporaziuns da vischnancas reglan il diever da las linguas uffizialas ed eventualmain da las linguas da scola en ils statuts. En quest connex resguardan ellas en moda adequata la situaziun linguistica da las singulas vischnancas.

Art. 25 al. 1, 2 e 4

¹ Regiuns che sa cumponan da vischnancas monolinguas cun ina lingua uffiziala identica valan sco regiuns monolinguas. La lingua uffiziala da questas regiuns è la lingua uffiziala da las vischnancas che furman la regiun.

² Regiuns che sa cumponan da vischnancas cun differentas linguas uffizialas respectivamain da vischnancas plurilinguas valan sco regiuns plurilinguas. Las linguas uffizialas da questas regiuns èn tut las linguas uffizialas da las vischnancas che furman la regiun.

⁴ Las regiuns reglan ils detagls davart il champ d'applicaziun da lur linguas uffizialas en cooperaziun cun la regenza.

13. Lescha davart ils fatgs da sanadad dal chantun Grischun (DG 500.000)

Art. 9

¹ Ils medis uffizials e lur substituts vegnan elegids da la regenza per 4 onns en uffizi secundar. Els èn ils organs da surveglianza e d'execuziun dal departament concernent la polizia sanitaria ed adempleschan las incumbensas medicinal-giudizialas ed autras incumbensas dal medi uffizial.

² Mintga medi che pratitgescha en il chantun po vegnir obligà da surpigliar incumbensas uffizialas, sche enconuschientschas spezialas fan da basegn u sch'il medi uffizial respectivamain ses substitut ha preni recusaziun u na stat betg a disposiziun.

Art. 30a al. 2

² La permissiun na scada betg cun la cumplenida dal 70avel onn da vegliadetgna, sche la persuna pertutgada cumprova sin basa d'in attestat dal medi uffizial d'esser abla – tant fisicamain sco er psichicamain – da pudair pratitgar vinavant la professiun. La cumprova sto mintgamai vegnir inoltrada mintga 2 onns.

14. Lescha davart las vaccinaziuns preventivas publicas cunter malsognas transmissiblas (DG 500.400)

Art. 10 al. 1

¹ Il chantun organischescha vaccinaziuns preventivas publicas cunter la virola. El porta ils custs che resultan da quai. La realisaziun da questas vaccinaziuns è chaussa da las medias uffizialas e dals medis uffizials.

15. Lescha da finanzas dal chantun Grischun (DG 710.100)

Art. 1 al. 4

⁴ Per las regiuns e per las corporaziuns da vischnancas sco er per las vischnancas burgaisas vala questa lescha conform al senn, nun ch'i valian disposiziuns spezialas.

16. Lescha da taglia per il chantun Grischun (DG 720.000)

Art. 78 al. 1 lit. c

¹ Liberads da l'obligaziun da pajar taglia èn

c) las regiuns e las vischnancas dal chantun e lur instituts,

Art. 81 al. 1 lit. a

¹ Tar las expensas motivadas da la fatschenta appartegnan spezialmain:

a) las taglias da la confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas, cun excepziun da las taglias penals e da las multas fiscalas;

Art. 122 al. 1

¹ Ils commembers da las autoritads, ils funcziunaris ed ils employiads dal chantun, da las regiuns e da las vischnancas ston tegnair absolutamain secret quai ch'els vegnan a savair tar lur activitad uffiziala. Per cuntravenziuns èn els responsabels tenor las prescripziuns legalas.

Art. 122a

Las autoritads da taglia dattan gratuitamain las infurmaziuns necessarias a las autoritads da taglia da la confederaziun, dals chantuns e da las vischnancas e las concedan, sin dumonda, invista da las actas uffizialas.

Art. 123 al. 1

¹ Las autoritads da la confederaziun e dal chantun sco er dals districts, da las regiuns e da las vischnancas dattan, sin dumonda, gratuitamain tut las infurmaziuns necessarias a las autoritads incumbensadas cun l'execuziun da questa lescha, e quai independentamain d'ina eventuala obligaziun dal secret professional. Ellas pon infurmar sezzas questas autoritads, sch'ellas supponan ch'ina taxaziun saja incumpletta.

17. Lescha davart las taglias communalas e davart las taglias da baselgia (DG 720.200)

Art. 11 lit. d

Libras u libers da la taglia sin midada da maun èn:

- d) il district, la regiun, la vischnanca (cun ses instituts) e la vischnanca burgaisa per bains immobigliars sin l'agen territori;

18. Lescha davart la planisaziun dal territori per il chantun Grischun (DG 801.100)

Art. 1 al. 1

¹ La lescha regla la planisaziun dal territori sin il territori dal chantun Grischun. Ella definescha las incumbensas che ston vegnir ademplitas da las vischnancas, da las regiuns e dal chantun.

Art. 2

¹ Las vischnancas, las regiuns ed il chantun procuran per la planisaziun en il senn da la legislaziun davart la planisaziun dal territori e resguardan ils interess da la planisaziun dal territori er tar lur ulteriuras activitads.

² Las vischnancas, las regiuns ed il chantun adempleschan lur incumbensas en enclegientscha vicendaivla e coordineschan lur basa, lur planisaziuns e lur activitads che han in effect sin il territori ina cun l'autra e cun la basa, cun ils concepts e cun las planisaziuns sectorialas da la confederaziun sco er cun las planisaziuns dals chantuns e dals pajais vischins.

Art. 3 al. 2

² La planisaziun surlocala è per regla chaussa da las regiuns e dal chantun.

Art. 5 al. 1

¹ Per las proceduras da planisaziuns, da projects da construcziun e da regroupaments dal terren – ch'èn fixadas en questa lescha ed en l'ordinaziun – e per l'incassament da taxas d'avertura vala exclusivamain il dretg chantunal, nun che las vischnancas e las regiuns vegnian autorisadas u obligadas expressivamain da relaschar atgnas prescripziuns da procedura divergentas u complementaras u da reglar sezzas tshertas proceduras.

Art. 10 al. 1 frasa introductiva

¹ En il rom dals meds finanziaals che stattan a disposiziun po il chantun pagar contribuziuns a vischnancas ed a regiuns sco er ad organisaziuns, ad instituziuns sco er ad autras instituziuns ch'èn responsablas per projects per:

Art. 11 al. 1 e 2

¹ Contribuziuns a vischnancas ed a regiuns vegnan pajadas en furma da contribuziuns fundamentalas e da contribuziuns supplementaras.

² Las contribuziuns fundamentalas vegnan graduadas tenor la forza finanziaala da las vischnancas e da las regiuns e tenor il gener da la prestaziun.

Las contribuziuns fundamentalas maximalas als custs imputabels importan per:

1. vischnancas:	planisaziuns	30%
	infurmaziuns da basa, projects	40%
2. regiuns:	infurmaziuns da basa, planisaziuns, projects	50%

La regenza po reducir las contribuziuns fundamentalas per 10 – 50 per-tschient, sche las finanzas dal chantun pretendan quai.

Art. 14 al. 1

¹ Il plan directiv grischun e sias midadas vegnan elavurads dal chantun e da las regiuns en moda colleghiala.

Art. 17

¹ Incumbensas da planisaziun regionalas vegnan ademplidas da las regiuns. Tar incumbensas che surpissan il territori da la regiun, sa stentan las regiuns d'ademplir communablamain las incumbensas.

² Las regiuns procuran per in svilup territorial persistent en lur territori. Ellas adempleschan spezialmain incumbensas ch'ellas ston far sin basa da la legislaziun davart la planisaziun dal territori e dal plan directiv chantunal u che resultan da la politica regionala e da la politica d'aglomeraziun u d'ulteriurs secturs politics che han in effect sin il territori. Ellas procuran ch'il plan directiv chantunal vegnia realisà conform al stgalim.

Art. 18 al. 1, 2, 4 e 5

¹ Las regiuns relaschan ils plans directivs regionalas ch'èn prescrits en la legislaziun e ch'èn necessaris per realisar il plan directiv chantunal. Ellas pon relaschar ulteriurs plans directivs regionalas.

² Cumpetenta per ils conclus da relaschar e da midar plans directivs regionalas è la conferenza da las presidentas e dals presidents (radunanza regionala). Actualisaziuns èn per regla medemamain chausa da la conferenza da las presidentas e dals presidents.

⁴ Sche plans directivs u parts da quels na pon previsiblamain betg vegnir approvads, po la regiun pretender ina tractativa da reconciliaziun tar il departament. Sch'i na dat nagina reconciliaziun, decida la regenza.

⁵ En l'ordinaziun regla la regenza ulteriurs detagls da la procedura. Las regiuns relaschan prescripziuns complementaras.

Art. 20 al. 1

¹ Las vischnancas pon relaschar plans directivs communalas che determine-schan il svilup dal territori ch'ellas vulan cuntanscher areguard l'utilisaziun, areguard la furmaziun, areguard l'avertura ed areguard l'infrastruc-tura. Els mussan, co che las activitads da la vischnanca che han in effect

sin il territori vegnan coordinadas cun quellas da las vischnancas vischinas, da la regiun e dal chantun.

Art. 102 al. 2

² Cunter decisiuns da la regenza tenor l'alea 1 sco er cunter decisiuns davart il relasch dal plan directiv chantunal e davart l'approvaziun da plans directivs regiunals pon las vischnancas e las regiuns pertutgadas sco instituziuns ch'èn responsablas per la planisaziun locala respectivamain per la planisaziun regiunala far recurs tar la dretgira administrativa.

Art. 5

Las ordinaziuns dal cussegl grond che na correspundan betg a las prescripziuns da l'artitgel 32 alinea 1 da la constituziun chantunala po il cussegl grond adattar sin via d'ina ordinaziun, uschenavant che la realisaziun da la refurma dal territori pretenda quai.

Adattaziun
d'ordinaziuns
dal cussegl grond

Art. 6

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² La regenza fixescha il termin da l'entrada en vigur da questa lescha.

Referendum,
entrada en vigur

Lescha davart la divisiun dal chantun Grischun en regiuns

dals 23 d'avrigl 2014

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin ils art. 31 e 68 da la constituziun chantunala,
suenter avair gi invista da la missiva da la regenza dals 14 da schaner
2014,

concluda:

Art. 1

Las vischnancas vegnan attribuidas a las regiuns sco suonda:

1. Regiun Alvra:
vischnancas d'Alvagni, Alvaschagn, Beiva, Bravuogn, Brinzauls,
Casti, Cunter, Filisur, Lantsch, Mon, Mulegns, Murmarera, Riom-
Parsonz, Salouf, Savognin, Schmitten, Sour, Stierva, Surava, Tini-
zong-Rona, Vaz.
Lieu principal: Casti
2. Regiun Bernina:
vischnancas da Brusio e Puschlav.
Lieu principal: Puschlav
3. Regiun Engiadina bassa / Val Müstair:
vischnancas d'Ardez, Ftan, Guarda, Lavin, Samignun, Scuol, Sent,
Susch, Tarasp, Val Müstair, Valsot, Zernez.
Lieu principal: Scuol
4. Regiun Plaun:
vischnancas da Domat, Favugn, Flem, Panaduz, Razén, Trin, Tumein.
Lieu principal: Domat
5. Regiun Landquart:
vischnancas da Fläsch, Jenins, Landquart, Maiavilla, Malans, Trim-
mis, Vaz sut, Zizers.
Lieu principal: Landquart

Divisiun

6. Regiun Malögia:
vischnancas da Bever, Bregaglia, La Punt-Chamues-ch, Madulain, Puntraschigna, Samedan, S-chanf, Schlarigna, Segl, Silvaplauna, San Murezzan, Zuoz.
Lieu principal: Samedan
7. Regiun Moesa:
vischnancas d'Arvigo, Braggio, Buseno, Cama, Castaneda, Cauco, Grono, Leggia, Lostallo, Mesauc, Rossa, Roveredo, San Vittore, Selma, Soazza, Sta. Maria i.C., Verdabbio.
Lieu principal: Roveredo
8. Regiun Plessur:
vischnancas d'Arosa, Cuira, Churwalden, Haldenstein, Maladers, Tschierschen-Praden.
Lieu principal: Cuira
9. Regiun Partenz / Tavau:
vischnancas da Claustra-Serneus, Cunter en il Partenz, Fideris, Furna, Grüsch, Jenaz, Küblis, Luzein, Saas, Schiers, Seewis, St. Antönien, Tavau.
Lieu principal: Claustra-Serneus
10. Regiun Surselva:
vischnancas d'Andiast, Breil, Falera, Glion, Laax, Lumnezia, Medel (Lucmagn), Mundaun, Mustér, Sagogn, Schluein, S. Martin, Sumvitg, Sursaissa, Trun, Tujetsch, Val S. Pieder, Val Stussavgia, Vuorz.
Lieu principal: Glion
11. Regiun Viamala:
vischnancas d'Almen, Andeer, Avras, Casti-Vargistagn, Cazas, Donat, Farera, Farschno, Flearda, Giuvaulta, Lon, Masagn, Maton, Mut, Nufenen, Pasqual, Pratval, Roten, Runtgaglia, Scharàns, Seglias, Spleia, Sufers, Tschappina, Tumeigl, Tusaun, Urmagn, Valragn, Ziràn-Reschen.
Lieu principal: Tusaun

Art. 2

A tge regiun che vischnancas che fusiuneschan appartegnan, sto vegnir Fusiuns da vischnancas reglà en la cunvegna da fusiun.

Art. 3

¹ Las regiuns èn obligadas da metter a disposiziun localitads d'archiv adattadas per surpigliar ils archivs dals circuls schliads. Archivs

² Tras in conclus da la conferenza da las presidentas e dals presidents po la regiun er porscher questas archivalias a l'archiv dal stadi per las laschar conservar duraivlamain.

³ Ils ultims organs dals circuls èn responsabels ch'ils documents vegnian archivads e surdads conform a l'urden.

Art. 4

Meds da lavur,
mobigliar e bains
immobigliars

¹ Ils circuls ed ils districts surlaschan gratuitamain a la regiun ils meds da lavur sco er il mobigliar ch'èn avant maun il mument da la surdada e che vegnan duvrads da la regiun.

² Cur che questa lescha entra en vigur, passan ils bains immobigliars ed ils dretgs reals limitads, ch'èn en proprietad dals circuls e dals districts e che vegnan duvradas da la regiun respectiva per ademplir las incumbensas, senza indemnisaziun a la regiun. L'inscripziun en il register funsil vegn fatga gratuitamain sin annunzia da la regiun.

³ Ils ulteriurs bains immobigliars e dretgs reals limitads dals circuls vegnan surpigliads da las vischnancas dals circuls en la proporziun, en la quala ellas avessan gi da sa participar ad in deficit dal circul il mument da sia schliaziun. La proprietad mida, cur che questa lescha entra en vigur. Las vischnancas partecipadas surpiglian ils bains immobigliars en lur proprietad collectiva (societad simpla). Las vischnancas pon er tscherner in'autra soluziun. L'inscripziun en il register funsil vegn fatga gratuitamain sin annunzia da las vischnancas dals circuls.

⁴ Sch'il circul u il district e la regiun na chattan nagina enclegientscha davart l'attribuziun da bains immobigliars e da dretgs reals limitads, decida la regenza definitivamain.

Art. 5

Facultad ed
obligaziuns

¹ Las activas ch'èn avant maun cur ch'ils circuls vegnan schliads passan automaticamain a las vischnancas dals circuls en la proporziun, en la quala ellas avessan gi da sa participar ad in deficit. Las vischnancas han il dretg da far valair dabuns dals circuls er tras plant.

² Las vischnancas dals circuls schliads stattan bunas per obligaziuns dals circuls en la dimensiun da lur quota da deficit. In eventual dretg da prender regress sin ils organs dals circuls schliads passa a las vischnancas en la dimensiun da lur quota.

³ Almain il quint per l'ultim onn dals circuls schliads vegn premdi giu da quella regiun, a la quala è vegnida attribuida la gronda part dal territori da las vischnancas dals circuls.

⁴ Er suenter il mument ch'ils circuls èn vegnids schliads, èn ils ultims organs dals circuls responsabels che las lavurs da schliaziun vegnian manadas a fin conscienzusamain. Els èn autorisads ed obligads da far ils acts giuridics e las decleraziuns ch'i dovra per quest intent.

Art. 6

¹ Cun l'entrada en vigur da questa lescha vegn abolida la lescha davart la divisiun dal chantun Grischun en districts e circuls dals 12 da mars 2000. Aboliziun dal dretg vertent

² Ushè ditg ch'ils districts ed ils circuls existan, valan per els las disposiziuns che valevan il di avant che la divisiun dal chantun en regiuns è entrada en vigur.

Art. 7

La regenza fixescha il termin che questa lescha entra en vigur.

Entrada en vigur

Lescha da vischnancas dal chantun Grischun

Midada dals 23 d'avrigl 2014

Il cussegl grond dal chantun Grischun,

sa basond sin l'art. 31 al. 1 e sin l'art. 71 al. 2 da la constituziun chantunala,
sunter avair gi invista da la missiva da la regenza dals 14 da schaner 2014,

concluda:

I.

La lescha da vischnancas dal chantun Grischun dals 28 d'avrigl 1974 vegn midada sco suonda:

Art. 1 al. 1

¹ A questa lescha èn sutmessas las vischnancas politicas, las vischnancas burgaisas sco er las regiuns e las corporaziuns da vischnancas.

Art. 9 lit. c, g ed i

En vischnancas senza parlament communal na dastga la radunanza communal u la votaziun a l'urna betg vegnir privada da las suandantas cum-petenzas:

- c) approvar il budget ed il quint communal sco er fixar il pe da taglia;
- g) conceder expensas e spensas che n'èn betg previsas en il budget e che surpassan las cum-petenzas finanzialas d'auters organs;
- i) deliberar la furmaziun d'ina corporaziun da vischnancas u la participaziun ad ina tala;

Art. 10 al. 1 lit. e ed al. 2

¹ En vischnancas cun parlament communal na dastga la radunanza communal a u la votaziun a l'urna betg vegnir privada da las suandantas cum-petenzas:

e) deliberar la furmaziun d'ina corporaziun da vischnancas u la partici-paziun ad ina tala;

² Las leschas communalas, il budget, il pe da taglia ed il quint annual sco er las fatschentas tenor l'artitgel 9 litera a ston vegnir suttamess al referen-dum facultativ u obligatoric.

Art. 49 al. 3

³ Per las regiuns e per las corporaziuns da vischnancas sco er per las visch-nancas burgaisas valan las prescripziuns da la lescha chantunala da finan-zas conform al senn, nun ch'i sajan avant maun disposiziuns spezialas.

Art. 50 al. 1 lit a, al. 2, 3 e 5

¹ Per ademplir tshertas incumbensas pon vischnancas s'unir sco suonda:

a) aboli

² Las vischnancas pon delegar tshertas incumbensas a la regiun.

³ aboli

⁵ Las prescripziuns da questa lescha vegnan applitgadas conform al senn per las furmas da las colliaziuns da vischnancas, nun ch'i sajan avant maun disposiziuns spezialas.

Art. 51 marginala ed al. 1

¹ Corporaziuns da vischnancas èn corporaziuns da dretg public.

II. Corporaziuns
da vischnancas
1. noziun e
furmaziun

Art. 52 marginala ed al. 1 lit. i ed l

¹ Ils statuts cuntengnan disposiziuns davart:

2. statuts

i) la schliaziun da la corporaziun, che po – en cas da fusiuns da visch-nancas – avair lieu en mintga cas il mument da la fusiun observond in termin da desditga d'almain 3 mais, sco er l'utilisaziun da la facultad ed il pajament da debits;

l) il referendum da las vischnancas e da las personas cun dretg da votar cunter conclus da la radunanza da delegads, en spezial cunter tals che surpassan sias competenzas finanzialas.

Art. 53 marginala ed al. 1 lit. b

3. cumpetenzas
intransmissiblas
da las persunas
cun dretg da votar

¹ Da las suandantas cumpetenzas na dastga la totalid da las persunas cun dretg da votar betg vegnir privada:

b) midar ils statuts; per quest intent èsi necessari – areguard l'intent ed areguard las incumbensas da la corporaziun – che tut las vischnancas dettian lur consentiment;

Art. 54 marginala ed al. 1

4. posiziun
giuridica

¹ En la dimensiun da lur incumbensas entran las corporaziuns da vischnancas en la posiziun dal chantun respectivamain da las vischnancas associadas ed han lur dretgs e lur obligaziuns en quest sector, inclusiv il dretg d'incassar taxas e contribuziuns e da pretender eventualas subvenziuns.

Art. 55 marginala ed al. 1

5. disposiziun da
participaziun

¹ Sche la soluziun d'incumbensas publicas ch'èn delegadas ad ina corporaziun da vischnancas è mo pussaivla, sche er vischnancas coopereschan che na fan betg part da questa corporaziun, po la regenza ordinar lur participaziun, premess che dus terzs da las vischnancas ch'èn necessarias per ademplir questas incumbensas appartegnian gia a questa corporaziun.

Art. 56

6. quint annual e
rapport da gestiun

¹ Mintga onn ston las corporaziuns da vischnancas render quint davart tut lur finanzas e suttametter in rapport da gestiun davart lur actividad.

² Il budget, il quint annual ed il rapport da gestiun ston vegnir exponids publicamain.

³ Entaifer in onn suenter la finiziun da l'onn da gestiun ston il quint annual ed il rapport da gestiun vegnir tramess al departament.

Art. 57

aboli

Art. 58

aboli

Art. 59

aboli

Art. 61

aboli

Art. 62

¹ Las regiuns servan ad ademplir effciamain incumbensas da las vischnancas appartegentas. IV. Regiuns
1. princip

² A norma da la legislaziun speziala adempleschan ellas plinavant las incumbensas che las vegnan attribuidas tras il chantun.

³ Ils conclus da las regiuns èn liants.

Art. 62a

En la dimensiun da las incumbensas surdadas ad ellas entran las regiuns en la posiziun da las vischnancas respectivas respectivamain dal chantun; cumprais è il dretg d'incassar taxas e contribuziuns e da pretender eventualas subvenziuns. 2. posiziun
giuridica

Art. 62b

¹ Las incumbensas vegnan surdadas da las vischnancas a la regiun tras ina cunvegna da prestaziun. La surdada oblighescha exclusivamain las vischnancas respectivas. La cumpetenza sa drizza tenor las cumpetenzas finanzialas respectivas. 3. delegaziun
d'incumbensas

² La regiun e las vischnancas reglan las premissas per prender enavos ina incumbensa surdada.

Art. 62c

¹ Las regiuns pon ademplir cuminaivlamain las incumbensas che las èn vegnidas surdadas. Sch'i na vegn betg chattada ina soluziun consensuala, surpiglia la regiun cun ils pli blers abitants la responsabladad per l'organiziun correspondent, ed ella vegn indemnizada commensuradamain per quai. 4. collavuraziun
cun autras regiuns

² Ils detagls vegnan reglads tras ina cunvegna da prestaziun.

³ En cas d'incumbensas surregionalas po la regiun consultar la regiun vischina u singulas vischnancas. Las parts consultadas n'han nagin dretg da votar.

Art. 62d

¹ Ils organs da la regiun èn: 5. organisaziun

- a) la totalitad dals abitants da la regiun cun dretg da votar;
- b) la conferenza dals presidents;
- c) la cumissiun regionala;
- d) la cumissiun da gestiun.

² Nua che las relaziuns giustifitgeschan quai, poi vegnir desisti da nominar ina cumissiun regionala.

³ En regiuns senza cumissiun regionala vegnan las incumbensas da la cumissiun ademplidas tras la conferenza dals presidents u delegadas da quella al secretariat, sch'i sa tracta mo d'activitads administrativas.

6. totalitad
dals abitants
da la regiun cun
dretg da votar

Art. 62e

¹ La totalitad dals abitants da la regiun cun dretg da votar furma l'organ su-
prem da la regiun.

² En spezial ha quel las suandantas incumbensas:

- a) relaschar e midar ils statuts, che cuntengan tranter auter il dretg da
persunal che vala per ils collavuratur;
- b) decider davart projects, cunter ils quals è reussi il referendum
facultativ;
- c) decider davart projects e fatschentas ch'èn vegnids suttamess da la
conferenza dals presidents per laschar prender ina decisiun;
- d) decider davart iniziativas che pertutgan ses champ da cumpetenzza;
- e) decider davart expensas che surpassan las cumpetenzas d'auters or-
gans; en quest connex pon ils statuts prevair il referendum facultativ.

³ Midadas dals statuts che concernan l'intent da la regiun e las incumben-
sas da la regiun ston vegnir approvadas da la maioritad da las vischnancas.

⁴ Per auters relaschs e conclus dovri la maioritad dals votants.

Art. 62f

7. conferenza
dals presidents
a) cumposiziun,
dretg da dar
directivas

¹ Da la conferenza dals presidents fan part almain ils presidents commu-
nals da las vischnancas da la regiun u in auter commember da la supra-
stanzanza communal. En cas d'impediment pon els vegnir represchentads
d'in auter commember da la suprastanzanza communal.

² En regiuns cun main che tschintg vischnancas fa almain in ulteriur com-
member d'ina suprastanzanza communal part da la conferenza dals presi-
dents. Votar votescha il president communal u, sche quel na fa betg part da
la conferenza dals presidents, in auter commember da la suprastanzanza.

³ La suprastanzanza communal po dar directivas liantas a la represchentanza
communal.

⁴ La conferenza dals presidents nominescha or da ses ravugl in parsura e
sia substituziun.

Art. 62g

b) incumbensas

¹ La conferenza dals presidents ha principalmain las suandantas incum-
bensas:

- a) eleger la cumissiun regionala, nun ch'i vegnia desisti da nominar ina
tala;
- b) eleger la cumissiun da gestiun;
- c) relaschar prescripziuns d'execuziun per ademplir las incumbensas
surdadas;
- d) approvar il budget, il quint annual ed ils credits d'impegn;
- e) decider davart expensas unicas e periodicas ch'èn disponibilas libra-
main tenor la regulaziun en ils statuts da la regiun.

² La conferenza dals presidents ha dal rest tut las cumpetenzas che na vegnan betg delegadas ad in auter organ tras il dretg federal u chantunal u tras il dretg da la regiun.

Art. 62h

¹ Mintga conferenza dals presidents che vegn convocada conform a l'urden è abla da decider. c) decisiuns,
forza electorala

² Tar elecziuns e votaziuns decida la maioritad da las vuschs represchentadas. En cas da paritad da las vuschs vegn l'elecziun decidida cun trair la sort, en cas da votaziuns vala la fatschenta sco refusada.

³ Tar elecziuns e votaziuns ha mintga vischnanca fin 1000 abitants ina vusch. Per mintga ulteriurs 1000 abitants u per ina part da quai survegn la vischnanca ina vusch supplementara. Ina singula vischnanca na dastga betg avair dapli vuschs che tut las ulteriuras vischnancas ensemen.

⁴ Sch'ina regiun vegn bloccada repetidamain en sia decisiun davart ina dumonda che sto vegnir reglada obligatoricamain, po ella dumandar il sustegn da la regenza. In'eventuala decisiun da la regenza è definitiva.

Art. 62i

¹ La conferenza dals presidents elegia ina cumissiun regiunala or da ses ravugl, nun ch'i vegnia desisti da nominar ina tala. 8. cumissiun
regiunala
a) cumposiziun

² Per regla fa mo in commember da la medema vischnanca part da la cumissiun regiunala.

³ Il parsura da la conferenza dals presidents fa d'uffizi part da la cumissiun regiunala e maina quella.

Art. 62k

¹ La cumissiun regiunala è l'autoritad administrativa da la regiun. Ella ha en spezial las suandantas incumbensas: b) incumbensas

- a) eleger il secretariat, l'ulteriur personal dal secretariat e l'ulteriur personal regiunal tenor ils statuts;
- b) represchentar la regiun vers anor;
- c) preparar las fatschentas per mauns da la conferenza dals presidents e formular las propostas correspondentas.

² Ils statuts da la regiun reglan las ulteriuras incumbensas da la cumissiun regiunala.

Art. 62l

¹ La cumissiun regiunala è abla da concluder, sche la maioritad da ses commembers è preschenta. c) decisiuns

² Ils conclus vegnan prendids en ina votaziun averta. Cun resalva da motifs da recusaziun è mintga commember obligà da votar.

³ En cas da paritad da las vuschs vegn l'elecziun decidida cun trair la sort, en cas da votaziuns fa il parsura la decisiun da tagl.

Art. 62m

9. cumissiun
da gestiun

¹ La cumissiun da gestiun consista da trais commembers da las cumissiuns da gestiun da las vischnancas da la regiun, ma betg dapli ch'in commember dastga appartegnair a la medema cumissiun da gestiun communal.

² La perioda d'uffizi dura 4 onns. Il temp d'uffizi maximal importa 12 onns.

³ Il pli tard suenter mintga clusiun dal quint annual controlla la cumissiun da gestiun la contabilitad e la gestiun da la regiun per mauns da la conferenza dals presidents. Il rapport da controlla sto vegnir publictà en moda adequata en las vischnancas da la regiun.

⁴ En enclegientscha cun la cumissiun regiunala po la revisiun da quints vegnir surdada ad experts privats.

Art. 62n

10. dretgs politics

¹ Ils dretgs politics da la totalitad dals abitants da la regiun cun dretg da votar èn garantids.

² Almain in dieschavel dals abitants cun dretg da votar da la regiun respectivamain in quart da las vischnancas dal territori da la regiun po pretender ina votaziun davart ina fatschenta ch'appartegna a sia cumpetenz.

³ Almain in dieschavel dals abitants cun dretg da votar da la regiun po pretender ina votaziun davart ils conclus da la conferenza dals presidents che suttastattan al referendum.

⁴ La procedura sa drizza subsidiarmain tenor las disposiziuns da la lescha davart ils dretgs politics en il chantun Grischun.

Art. 62o

11. finanzas
a) quint annual e
rapport da gestiun

¹ Mintga onn fin il pli tard la fin da zercladur sto la regiun render quint davart tut sias finanzas e suttametter in rapport da gestiun davart sia activitad. Il rapport da gestiun è accessibel a la publicitad.

² Suenter la finiziun da l'onn da gestiun ston il quint annual ed il rapport da gestiun vegnir tramess entaifer 1 onn al departament.

Art. 62p

b) finanziaziun,
contribuziuns
communalas,
responsabladad

Tant la finanziaziun da la regiun e las contribuziuns communalas sco er la responsabladad da las vischnancas per obligaziuns da la regiun vegnan regladas en ils statuts da la regiun.

Art. 62q

Ils statuts da la regiun sco er mintga adattaziun posteriura ston vegnir sut-tamess a la regenza per l'approvaziun. La regenza controlla ils statuts e las adattaziuns areguard lur legalitad e lur opportunitad.

12. surveglianza

Art. 90

aboli

Art. 95 al. 1

¹ En il senn da la constituziun chantunala surveglia la regenza las vischnancas e las instituziuns ch'èn responsablas per la collavuraziun inter-communala sco er las regiuns.

Art. 103b marginala

IV. Corporaziuns burgaisas

Art. 103c

¹ Las corporaziuns regiunalas dastgan ademplir las incumbensas surdadas ad ellas anc durant maximalmain 2 onns sunter l'entrada en vigur da la divisiun dal chantun en regiuns. Uschè ditg che questas corporaziuns regiunalas existan, valan per ellas las disposiziuns dals artitgels 1 e 50 fin 59 respectivamain las ulteriuras disposiziuns decisivas per las corporaziuns regiunalas.

V. Disposiziuns transitoricas tar la revisiun parziala dals 23 d'avrigl 2014 concernent las corporaziuns regiunalas
1. dretg valaivel

² Corporaziuns regiunalas che n'adempleschan pli naginas incumbensas vegnan schliadas per quest termin, uschia che la disposiziun tenor l'alinea 1 daventa obsoleta per ellas.

Art. 103d

Sche la corporaziun posseda eventualmain anc ina facultad u sch'i èn avant maun eventualas obligaziuns, sto quai vegnir reparti sin las vischnancas da la corporaziun regiunala tut tenor lur participaziun als custs respectivamain tut tenor lur obligaziun da pajar contribuziuns, premess ch'ils statuts na prevesian betg insatge auter u che las vischnancas da la corporaziun regiunala na chattian betg in'autra enclegientscha. Las corporaziuns regiunalas communitgeschan a la regenza la terminaziun da la procedura da liquidaziun ed uschia gist er lur schliaziun.

3. facultad ed obligaziuns

Art. 103e

¹ Er sunter il mument che las corporaziuns regiunalas èn vegnidas schliadas, èn ils ultims organs da las corporaziuns regiunalas responsabels che las lavurs da schliaziun vegnian manadas a fin conform a l'urden. Els èn

3. lavurs da schliaziun

autorisads ed obligads da far ils acts giuridics e las decleraziuns ch'i dovra per quest intent.

² Il quint per l'ultim onn da las corporaziuns regiunalas schliadas vegn prendi giu da la regiun correspondentia respectivamain da quella regiun, a la quala è vegnida attribuida la gronda part dal territori da las anteriuras vischnancas da la corporaziun regiunala. Il quint da la corporaziun regiunala dal Grischun dal nord vegn prendi giu da la regiun Plessur.

Art. 103f

4. archivs

Ils ultims organs da las corporaziuns regiunalas èn responsabels ch'ils documents vegnian archivads e surdads conform a l'urden.

Art. 103g

5. meds da lavur, mobigliar e bains immobigliars

¹ Las corporaziuns regiunalas surlaschan gratuitamain a la regiun ils meds da lavur, il mobigliar sco er ils bains immobigliars ed ils dretgs reals limitads ch'èn avant maun il mument da la surdada e che vegnan duvrads da la regiun. L'inscripziun en il register funsil vegn fatga gratuitamain sin annunzia da la regiun.

² Sche la corporaziun regiunala e la regiun na chattan nagina enclegientscha davart l'attribuziun da bains immobigliars e da dretgs reals limitads, decida la regenza definitivamain.

Art. 103h

6. regiun

¹ Ils presidents da las vischnancas da la regiun furman in organ transitoric che procura che la regiun funcziunia il mument che la divisiun dal chantun en regiuns entra en vigor. Els èn autorisads ed obligads da far ils acts giuridics e las decleraziuns ch'i dovra per quest intent.

² Ils statuts ston vegnir relaschads a norma da l'artitgel 62e.

³ Fin il pli tard l'ultim mais avant che la divisiun dal chantun en regiuns entra en vigor ston ils statuts vegnir inoltrads a la regenza per l'approvaziun.

Art. 104 marginala

VI. Entrada en vigor

II.

La regenza fixescha il termin che questa revisiun parziala entra en vigor.

Votar è pli simpel che quai ch'ins pensa!

Sche Vus essas absenta u absent la dumen-
gia da votaziun u sche Vus duessas esser
impedida u impedi da votar a l'urna,
avais Vus las suandantas pussaivladads
da prender part a la votaziun:

1. Votaziun anticipada

Er en Vossa vischnanca avais Vus la pus-
saivladad da votar durant almain dus
dals ultims quatter dis avant il di da vota-
ziun, u

- da votar a l'urna
u
- da consegnar il cedel da votar en ina
cuverta serrada ad in uffizi commu-
nal.

2. Votaziun per corrispondenza

- Ils documents necessaris (cuverta da
resposta, cuverta da votar) survegnis
Vus automaticamain da la vischnanca.
- La cuverta da resposta u l'attest da
votar stuais Vus **suttascriver** en mintga
cas, autramain n'è Voss cedel betg
valaivel.
- Plinavant avais Vus duas pussaivladads
da votar per corrispondenza: Vus sur-
dais la cuverta da resposta a la **posta** u
Vus mettais la cuverta en ina **chascha
da brevs da l'administraziun commu-
nala inditgada da la vischnanca**.

Vossa chanzlia communal As vegn a
responder tuttas dumondas en connex
cun la votaziun anticipada e cun la vota-
ziun per corrispondenza. Legiai per pla-
schair er las publicaziuns uffizialas.